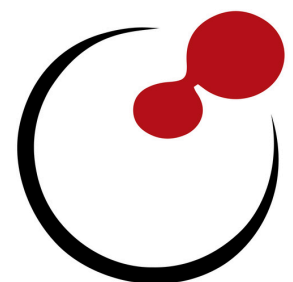

2026 - 2029

INTERFEDERALE
STRATEGIE VOOR EEN
GLOBAAL EN
GEÏNTEGREERD
DRUGSBELEID

ALGEMENE CEL DRUGSBELEID

Maart 2026

VOORWOORD

De "Interfederale strategie voor een globaal en geïntegreerd drugsbeleid 2026-2029" die voor u ligt, is het resultaat van een intensief werkproces. Dit document is veel meer dan een technisch plan. Het is de weerspiegeling van onze gedeelde visie op een gezonde, veilige en weerbare samenleving. Het is de basis voor onze aanpak van het drugsfenomeen, dat voortdurend verandert en steeds nieuwe uitdagingen met zich meebrengt.

De wortels van onze aanpak liggen in de late jaren 1990. In die periode maakten we een fundamentele keuze: geen eenzijdige benadering maar een balans tussen preventie, zorg, schadebeperking en repressie. We kozen bewust om niet alleen naar het 'middel' te kijken, maar ook naar de mens en zijn of haar omgeving. Deze integrale visie is tot op vandaag onze leidraad.

In dit proces speelt de Algemene Cel Drugsbeleid (ACD) een onmisbare rol om de neuzen in dezelfde richting te brengen en te houden. Als interfederaal coördinatieorgaan is de ACD de lijm tussen de verschillende beleidssectoren en de brug tussen de diverse bevoegdheidsniveaus. Door deze horizontale en verticale afstemming voorkomen we dat het drugsbeleid versnipperd is en komen we tot een integraal en geïntegreerd beleid dat antwoorden biedt op de complexiteit van het drugsfenomeen.

De voorbije jaren hebben we belangrijke stappen gezet om dit fundament verder te versterken. Een van onze verwezenlijkingen is de structurele verankering van een evidence-informed benadering. Met de oprichting van het adviespanel hebben we een uniek forum gecreëerd. Hier zitten wetenschappers, praktijkwerkers en ervaringsdeskundigen voor het eerst structureel samen aan tafel. Deze kruisbestuiving is essentieel: cijfers en statistieken vertellen veel, maar de realiteit op straat en in de praktijk vertelt het volledige verhaal.

We willen iedereen uitdrukkelijk bedanken die heeft meegewerkt aan de ontwikkeling van deze strategie. In het bijzonder gaat onze dank uit naar de leden van de Algemene Cel Drugsbeleid voor hun tomeloze inzet en naar de leden van het adviespanel voor hun scherpe inzichten.

De komende jaren dragen we deze principes samen uit. We maken ons geen illusies: de uitdagingen zijn groot. Geen van deze uitdagingen kan uitsluitend met zorg of uitsluitend met repressie worden aangepakt. Net daarom is een evenwichtige en geïntegreerde benadering geen keuze, maar een noodzaak. We zijn er sterk van overtuigd dat we, door vast te houden aan onze integrale en geïntegreerde visie én door voortdurend van elkaar te blijven leren, een verschil kunnen maken voor een gezondere, veiligere en meer weerbare samenleving.

Volgende ministers onderschrijven de Interfederale drugsstrategie:

- Dhr. Bart De Wever, Eerste Minister
- Dhr. David Clarinval, Vice-eersteminister en Minister van Werk, Economie en Landbouw
- Dhr. Maxime Prévot, Vice-eersteminister en Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking
- Dhr. Frank Vandenbroucke, Vice-eersteminister en Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Armoedebestrijding
- Dhr. Vincent Van Peteghem, Vice-eersteminister en Minister van Begroting, belast met Administratieve Vereenvoudiging
- Dhr. Jan Jambon, Vice-eersteminister en Minister van Financiën en Pensioenen, belast met de Nationale Loterij en de Federale Culturele Instellingen
- Dhr. Jean-Luc Crucke, Minister van Mobiliteit, Klimaat en Ecologische Transitie
- Mevr. Annelies Verlinden, Minister van Justitie, belast met Noordzee
- Dhr. Bernard Quintin, Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Beliris
- Dhr. Rob Beenders, Minister van Consumentenbescherming, Sociale Fraudebestrijding, Personen met een handicap en Gelijke Kansen
- Dhr. Matthias Diependaele, Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management
- Mevr. Hilde Crevits, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij
- Mevr. Melissa Depraetere, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd
- Dhr. Ben Weyts, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn
- Mevr. Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk
- Mevr. Annick De Ridder, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport
- Mevr. Caroline Gennez, Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

- Dhr. Adrien Dolimont, Minister-president van de Waalse Regering
- Dhr. Yves Coppieters, Waals minister van Volksgezondheid, Milieu, Solidariteit en Sociale Economie
- Dhr. François Desquesnes, Viceminister-president van Waalse Regering en Minister van Verkeersveiligheid
- Mevr. Valérie Lescrenier, Vicevoorzitter en Minister van Kinderheid, Jeugd, Jeugdhulp en Justitiehuisen
- Dhr. Boris Dillières, Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met het Wetenschappelijk Onderzoek, het Toerisme, de Buitenlandse Betrekkingen, de Buitenlandse Handel en de Biculturele Aangelegenheden van Gewestelijk Belang
- Dhr. Ahmed Laaouej, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Sociale Actie en Solidariteit, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Gelijke Kansen en Schoolondersteuning van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Lid van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), belast met Gezondheid en Welzijn
- Dhr. Dirk De Smedt, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met van Financiën, Begroting, Ambtenarenzaken, Administratieve Vereenvoudiging en Digitalisering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, lid van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), belast met Gezondheid en Welzijn
- Mme. Karine Lalieux, Staatssecretariss van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, de Taxisector en Sportinfrastructuur, lid van het College van de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF), belast met Gezondheids promotie, Gezin, Begroting en Openbaar Ambt
- Mevr. Lydia Klinkenberg, Minister van Gezinszaken, Sociale Zaken, Huisvesting en Gezondheid van de Duitstalige Gemeenschap

Alle informatie over de Algemene Cel Drugsbeleid en de Thematische Vergadering Drugs is beschikbaar op www.drugbeleid.be.

2 maart 2026

Prof. Dr. Charlotte Colman, Interfederale Drugscoördinator
Dr. Pablo Nicaise, Adjunct-Interfederale Drugscoördinator

INHOUD

I.

Inleiding

II.

Scope

III.

Missie & visie

IV.

Strategische doelstellingen

I. INLEIDING

Er is een hoge nood aan een gecoördineerd en afgestemd interfederaal drugs- en verslavingsbeleid in België.

Wanneer we kijken naar de recente drugstrends in België, dan zien we dat de drugsmarkt diverser is dan ooit. De soorten psychoactieve substanties die zowel legaal als illegaal in onze samenleving worden aangeboden, zijn talrijk en uiteenlopend. De illegale drugsmarkt is een dynamische markt die zich snel aanpast aan de manier waarop psychoactieve stoffen worden geleverd en gedistribueerd, of aan de introductie van nieuwe stoffen. Wanneer we kijken naar de in België aanwezige aanbodzijde, zien we zowel de lokale productie (cannabis, synthetische drugs, illegale tabaksproducten) als de invoer, doorvoer en uitvoer via onze uitgebreide logistieke en digitale infrastructuur in België. Hierbij is vaak sprake van gerelateerde secundaire criminaliteitsfenomenen zoals druggerelateerd geweld, corruptie, wapenhandel en witwassen.

Qua gebruik en verslavend gedrag willen we vooral blijven benadrukken dat de meerderheid van de Belgische bevolking geen illegale drugs gebruikt. Ook zien we enkele voorzichtig positieve evoluties zoals een daling in het dagelijks gebruik van alcohol en een daling van het aantal dagelijkse rokers (traditionele sigaret). Voor wat betreft illegale substanties, zien we die dalende trend vooralsnog niet, met uitzondering van het gebruik van cannabis tussen de leeftijd van 15 tot 18 jaar.

Ook zien we in de analyse van de trends dat het begrip van het drugsfenomeen verder evolueert: waar de aandacht vroeger vooral gericht was op de producten zelf, is er nu meer oog voor het probleem van verslaving in de brede zin, waarbij een focus op herstel en toeleiding naar de zorg aangewezen is. Daarom is het drugsbeleid ook uitgebreid naar andere vormen van verslaving, zoals gokverslaving en gameverslaving.

Om te kunnen inspelen op de evoluties van het drugsfenomeen op zowel vraag- als aanbodzijde, is een globale en geïntegreerde aanpak cruciaal met aandacht voor een aantal basisprincipes¹:

- Het drugfenomeen is een multidimensionaal fenomeen. Het heeft betrekking op fysieke en mentale gezondheidsaspecten, (sociaal)-economische, veiligheids-, milieu- en internationale aspecten. Een drugsbeleid beoogt dus doelstellingen te formuleren die bijdragen tot de aanpak, dit is de reductie, van zowel de vraag- en aanbodzijde waarbij zowel aandacht geboden zal worden aan de mens, het middel en het milieu. Hierbij staan vier pijlers² centraal: 1) preventie; 2) zorgverlening, risicobeperking en (her)integratie; 3) repressie; en 4) monitoring, evaluatie en wetenschappelijk onderzoek.
- Een geïntegreerde aanpak vereist de medewerking, afstemming en samenwerking van alle relevante actoren en diensten die de verschillende sectoren vertegenwoordigen. Dit betreft zowel een horizontale afstemming tussen sectoren als een verticale afstemming tussen alle bevoegdheidsniveaus op het federale niveau, het niveau van de gemeenschappen en gewesten, en het lokale niveau.
- Voorkomen is beter dan genezen. Een doeltreffend drugbeleid streeft er naar om het legale en illegale drugsfenomeen af te remmen en te voorkomen.
- Repressie maakt onderdeel uit van de drugstrategie voor wat betreft de invoer, productie, het transport en het bezit van illegale drugs in hoeveelheden die het begrip 'bezit voor persoonlijk gebruik' overstijgen. Om echter doeltreffend te zijn ten aanzien van personen die met een verslaving kampen, moet een gedifferentieerd strafrechtelijk beleid de nadruk leggen op zorg- en hulpverleningsmaatregelen.

Het interfederale drugsbeleid kreeg vorm eind jaren 1990³, en werd vertaald in de Federale Drugsnota van 2001, later bevestigd in de Gemeenschappelijke Verklaring van 2010. In 2002 werd bovendien het Samenwerkingsakkoord voor een globaal en geïntegreerd Drugsbeleid (2002) getekend. Door het samenwerkingsakkoord werden in 2008 de interfederale samenwerkingsstructuren in het leven geroepen, met name de Thematische Vergadering Drugs (TVD) van de Interministeriële Conferentie (IMC) Volksgezondheid⁴ en de Algemene Cel Drugsbeleid (ACD)⁵. Deze organen staan in voor de coördinatie van dat globale en geïntegreerde beleid op interfederaal niveau.

Naar aanleiding van het toenemend druggerelateerd geweld, werd bijkomend het Nationaal Drugscommissariaat opgericht⁶ (Wet van 7 april 2023) dat een coördinerende rol kreeg voor wat betreft druggerelateerde criminaliteit.

In december 2023 werd de nieuwe Interfederale Strategie voor een Globaal en Geïntegreerd Drugsbeleid 2024 – 2025 goedgekeurd. De goedkeuring van dit strategisch plan markeerde de start van een nieuwe aanpak: het vastleggen van een gemeenschappelijke visie, strategische doelstellingen en -prioriteiten voor een afgebakende periode.

De interfederale drugsstrategie voor de periode 2026 – 2029 werkt hierop verder: de visie, strategische doelstellingen en prioriteiten werden aangepast aan de recente trends en resultaten van een toekomsttoefening over het drugsfenomeen. De strategie zal eveneens vertaald worden in bijhorende actieplannen en een afgebakende monitoring- en evaluatiestrategie (verwacht tegen december 2026).

Voor wat betreft bestaande interfederale plannen of plannen die ontwikkeld worden binnen de unieke bevoegdheid van een minister op federaal en deelstatelijk niveau zal deze strategie functioneren als een overkoepelende, transversale strategie met respect voor de bevoegdheidsverdeling. Wat de interfederale strategieën inzake “schadelijk gebruik van alcohol” en “rookvrije generatie” voor de periode 2023-2028 betreffen, worden deze plannen en hun specifieke acties, overeenkomstig het regeerakkoord van de federale regering voor wat betreft de federale bevoegdheden, verder uitgevoerd, geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Bijgevolg wijzigen de visie en specifieke doelstellingen vastgelegd in deze “Interfederale strategie voor een globaal en geïntegreerd drugsbeleid 2026-2029” geenszins de eerder afgebakende doelstellingen en acties voor alcohol en tabak, met uitzondering van de maatregelen die deel uitmaken van het federale regeerakkoord.

II. SCOPE

Dit beleidsdocument weerspiegelt **de overkoepelende visie** van zowel de Federale Staat, de Gemeenschappen, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gewesten op het drugsfenomeen. Hierbij wordt rekening gehouden met de realiteit van de Belgische institutionele context, waarbij de bevoegdheden voor de diverse componenten van het drugsbeleid conform de staatshervorming verdeeld zijn over Federale-, Gemeenschaps- en Gewestministers.

De strategie omvat **alle facetten van de aanpak van het drugsfenomeen**, van de preventie en het beperken van risico's en schade verbonden aan druggebruik en gedragsvormen met verslavend potentieel, tot het hulpverlenings- en behandelingsaanbod, en de repressieve aanpak van druggerelateerde criminaliteit en overlast.

Binnen de scope van deze interfederale drugsstrategie 2026-2029 vallen **producten of gedragsvormen die - bewezen of potentieel - verslavend werken en een schadelijk effect kunnen hebben vanaf een bepaalde blootstelling of door oneigenlijk gebruik**, met name:

- Legale drugs (alcohol, tabaks- en soortgelijke producten waaronder vapes)
- Illegale drugs, inclusief Nieuwe Psychoactieve Substanties
- Psychoactieve medicatie
- Andere substanties met verslavend potentieel (bijvoorbeeld dopingproducten, lachgas)
- Gedragsvormen met verslavend potentieel, zoals gok- en kansspelen (offline en online) en games

De interfederale drugsstrategie 2026-2029 richt zich op alle personen die deze producten en diensten gebruiken, bezitten, verhandelen of produceren zonder discriminatie in toepassing van de artikelen over non-discriminatie die zijn uiteengezet in de door België geratificeerde internationale verdragen⁷.

III. MISSIE & VISIE

Met deze strategie streven we naar **de bescherming en de versterking van een gezonde, veilige en welvarende samenleving voor iedereen**, en dit door middel van een evenwichtig, globaal en geïntegreerd, intersectoraal, holistisch en evidence informed drugsbeleid, waarbij ingespeeld wordt op zowel het verminderen van de vraag als op het verminderen van het aanbod.

We streven hierbij naar:

- Het voorkomen van gebruik (waar relevant).
- Het uitstellen van de beginleeftijd van het eerste gebruik.
- Het terugdringen van verslavingen enerzijds door het vroegtijdig opsporen van potentieel risicovol of problematisch gebruik en anderzijds door vroegtijdig hulp aan te bieden (vroeginterventie, behandeling, terugvalpreventie).
- Het bewaken van de kwaliteit van (na)zorg, begeleiding en welzijn, en persoonlijk herstel, voor de betrokkene en zijn omgeving.
- Het versterken van een doelgerichte en proportionele handhaving, gericht op het verminderen van de productie, handel en distributie van illegale drugs, en op het ontmantelen van de criminele netwerken die hierachter schuilgaan.
- Het ontwikkelen van een gedragen en feitelijk onderbouwd beeld van de problematiek.
- Het verminderen van de economische slagkracht van criminele organisaties die voordeel halen uit de drugshandel. Het weerbaar maken van onze legale logistieke, economische en financiële infrastructuren tegen ondermijning en instrumentalisering door criminele netwerken.
- Het voorkomen van deelname aan druggerelateerde criminaliteit.
- Het beperken van de risico's en schade voor het individu, de kinderen en jongeren die opgroeien in een omgeving waar drugs aanwezig zijn, families, gemeenschappen en de bredere samenleving.

Dit willen we realiseren door:

- het coördineren van de beleidsmaatregelen vanuit een integraal en geïntegreerd perspectief;
- systematisch gegevens te verzamelen, te analyseren en te delen, in samenwerking met relevante partners, zodat een consistent en actueel inzicht in de problematiek ontstaat;
- het kraken van het criminele verdienmodel van georganiseerde drugsriminaliteit;
- de handhaving te versterken via een geïntegreerde en doelgerichte aanpak, gaande van lokale tot internationale dimensies van de drugsproblematiek;
- te streven naar gezondheidspromotie, en een algemene gezonde levensstijl, en in te zetten op een preventief gezondheidsbeleid dat bestaat uit vier assen (educatie, omgevingsinterventies, afspraken en regels, zorg en begeleiding) in verschillende settings;
- te streven naar een vroegtijdige detectie en in te zetten op een vroegtijdige interventie door de eerstelijnsactoren uit de preventie-, gezondheids- en welzijnssector, zodat personen met risicovol of problematisch middelengebruik of met (problematisch) gokgedrag zo snel mogelijk worden geïdentificeerd, gemotiveerd en ondersteund om hun gedrag te veranderen;
- in te zetten op een inclusief en niet-stigmatiserend zorgbeleid en schadebeperkend beleid die gericht zijn op persoonlijk herstel, waarbij we erkennen dat er steeds groepen zullen zijn die (recreatief of problematisch) verslavende middelen gebruiken;
- met eerbiediging van de mensenrechten en de menselijke waardigheid, en in een logica van proportioneel universalisme, rekening houdend met de specifieke noden van geïdentificeerde kwetsbare groepen⁸, met extra aandacht voor sociale ongelijkheid en genderongelijkheid;
- in te zetten op zowel een preventieve als justitiële reactie op maat voor de aanpak van (georganiseerde) druggerelateerde criminaliteit waarbij een doelgroepgericht beleid met proportionele maatregelen wordt vooropgesteld;

- de samenwerking tussen publieke en private partners te versterken, risicosectoren te monitoren en weerbaarheidsmaatregelen te integreren in economische, logistieke en financiële processen, in het bijzonder de logistieke knooppunten;
- voldoende ruimte te voorzien voor het ontwikkelen en proefdraaien van innovatieve maatregelen.

De strategie richt zich op de huidige en actuele uitdagingen van het Belgisch drugsfenomeen maar werpt eveneens een blik op toekomstige evoluties. Dit wordt ondersteund door vaststellingen op basis van gegevensanalyses, wetenschappelijke bevindingen en informatie vanuit de praktijk.

IV. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

SD. 1 Promoten en beschermen van gezondheid en welzijn

De pijler 'preventie' richt zich op het stimuleren van gezond gedrag en een gezonde omgeving, het verminderen van risicofactoren en het verhogen van beschermingsfactoren.

Het heeft tot doel bij te dragen aan **het ontmoedigen en voorkomen** van het gebruik van verslavende middelen, het eerste gebruik zo lang mogelijk uit te stellen en de risico's en schade van het gebruik van verslavende middelen te beperken.

Deze strategie wil bijdragen aan een verantwoord gebruik van middelen. Dat betekent ofwel het niet-gebruiken, ofwel dat, wanneer er toch middelen worden gebruikt, passende maatregelen worden genomen om de schadelijke effecten ervan zoveel mogelijk te beperken. Deze maatregelen variëren naargelang het middel, de context en het individu. Het doel is om schade voor de persoon, zijn omgeving en de samenleving in haar geheel te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Hierbij is het cruciaal rekening te houden met gezondheidsdeterminanten zoals socio-economische factoren, de fysieke omgeving en individuele kenmerken en gedragingen van personen.

Vanuit de visie van een globale benadering dient er ingezet te worden op vier assen:

- educatie (op maat van individu en professionelen)
- omgevingsinterventies
- afspraken en regels
- zorg en begeleiding

Voor een effectieve aanpak moet er:

- worden ingespeeld op verschillende vormen van gebruik, met name zowel op occasioneel en risicovol gebruik als op chronisch gebruik en langdurig overmatig gebruik;
- aandacht zijn voor gedifferentieerde strategieën afhankelijk van de doelstelling en de doelgroep;
- een bijzondere aandacht gaan naar geïdentificeerde kwetsbare groepen (bijvoorbeeld jongeren, (jonge) ouders met een middelenprobleem, kinderen van ouders met een middelenprobleem, etnisch-culturele minderheden, gedetineerden, personen met een migratieachtergrond, personen die vallen onder de verschillende categorieën van dakloosheid, ...);
- voldoende ingezet worden op maatregelen die stigma en exclusie tegengaan;
- breed ingezet worden op fysiek en mentaal welzijn;
- aandacht zijn voor de rol van ervaringsdeskundigen en peer support;
- rekening gehouden worden met de resultaten en aanbevelingen uit wetenschappelijk onderzoek, naast andere elementen.

Specifieke doelstellingen:

- 1.1 Het **verminderen van de toegang tot en beschikbaarheid van verslavende middelen**. Bijzondere aandacht gaat naar het versterken van controles en -indien blijkt dat de regelgeving misverstaan wordt of niet efficiënt is – het verduidelijken en/of aanpassen van de wetgeving met het oog op het verhogen van de drempel tot deze middelen. De toegang tot gecontroleerde substanties voor eigenlijk gebruik (onder andere medisch, technisch en wetenschappelijk) wordt echter gegarandeerd.
- 1.2 Het versterken, uitvoeren en verder ontwikkelen van **evidence informed universele, selectieve en geïndiceerde preventiemaatregelen en – strategieën** aangepast aan het fenomeen, de doelgroep en omgeving. Er wordt gewerkt aan een gezondheidswinst op bevolkingsniveau via het doorvoeren van het (mental) health in all policies – principe op alle beleidsniveaus.

- 1.3 Het verzekeren van de verspreiding van **duidelijke, op wetenschappelijke evidentie gebaseerde, informatie** over de risico's van verslavende middelen en gedragsvormen onder het grote publiek.
- 1.4 Het **bestrijden van de verspreiding van desinformatie** en informatie die de consumptie van verslavende substanties banaliseert, onder meer in de media en in audiovisuele producties van openbare diensten.
- 1.5 Het **versterken van risico- en schadebeperkende maatregelen** met het oog op het verminderen van de prevalentie en incidentie van druggerelateerde besmettelijke aandoeningen, fatale en niet-fatale overdosissen en andere negatieve gevolgen voor het individu, de directe omgeving en de samenleving in het algemeen, inclusief het aanpakken van stigmatisering en sociale uitsluiting van personen die drugs gebruiken.
- 1.6 Het **versterken van kennis, educatie en deskundigheidsbevordering** bij professionelen die in aanraking komen met personen met (een risico op) (co-morbide) drugs- en verslavingsproblemen met het oog op objectieve informatiedeling, vroegtijdige opsporing, ondersteuning en doorverwijzing. Bijzondere aandacht gaat naar personeel in specifieke settings zoals gevangenispersoneel, onderwijspersoneel, personeel in opvangcentra, eerstelijnspsychologen, mobiele teams en outreachende zorgverleners, huis-, arbeids- en sportartsen, politiediensten, enz.
- 1.7 Het versterken en ontwikkelen van preventiemaatregelen en -strategieën ter bestrijding van het **rijden onder invloed**.

SD. 2 De organisatie van een geïntegreerde, multidisciplinaire en herstelgerichte zorg en hulpverlening

Het doel van deze pijler is het organiseren van het noodzakelijke hulpverleningsaanbod (en het verkleinen van de behandelingskloof) voor mensen die zorg, behandeling of ondersteuning nodig hebben vanwege een (co-morbide) verslavingsproblematiek.

Verslaving kan – op korte en op lange termijn - leiden tot vermijdbare gezondheids- en sociale risico's voor zowel het individu als voor zijn naasten. Om de risico's verbonden aan een verslaving te beperken moet voorrang worden gegeven aan een geïntegreerde en (indien aangewezen) multidisciplinaire aanpak, gebaseerd op een herstel bevorderend model. Dit betekent een aanpak die de betrokkene en zijn omgeving in staat stelt een menswaardig en zelfstandig kwaliteitsvol leven te leiden in zijn eigen leefomgeving, en betekenisvol betrokken te zijn in sociale en/of onderwijs-/professionele context, en dit ondanks de moeilijkheden die een verslaving met zich meebrengt.

Bijzondere aandacht is noodzakelijk voor geïdentificeerde kwetsbare groepen of groepen met een specifiekere zorgbehoefte zoals kinderen en jongeren, ouderen, mensen met een psychische problematiek en/of verstandelijke beperking, LGBTQIA+, mensen met polydrugsgebruik, ouders die drugs gebruiken, personen met een beperking, personen afkomstig uit etnisch-culturele minderheden, vluchtelingen, sekswerkers, daklozen, justitiabelen en personen die in contact komen met justitie omwille van druggebruik of een gedragsverslaving, enz.

Ook moet er blijvend aandacht zijn voor de rol van ervaringsdeskundigen, het gezin en de directe omgeving in de zorg en het hersteltraject van een persoon met een verslavingsproblematiek.

Specifieke doelstellingen:

- 2.1 Het verbeteren van **de toegang tot zorg en hulpverlening** voor elke persoon met een hulpbehoefte. Hierbij wordt voorzien in een kwalitatief, multidisciplinair (waar nodig) en divers aanbod, inclusief laagdrempelig, outreachend en risicobeperkend, dat voldoende rekening houdt met de specifieke noden van de betrokken persoon en zijn context. Ook wordt er voldoende ingezet op een **nazorgtraject** waarbij maximaal gestreefd wordt naar herstel en integratie.
- 2.2 Het verder versterken en/of optimaliseren van het zorg- en hulpverleningsaanbod voor **geïdentificeerde kwetsbare groepen** en groepen met complexe of specifieke zorgnoden.
- 2.3 Het bevorderen van de continuïteit van zorg door het versterken van **coördinatie- en informatiedelingsmechanismen**.
- 2.4 Het bijkomend **ondersteunen van de familie en de directe omgeving** van een persoon met een hulpbehoefte.
- 2.5 Het verder **uitbouwen van - en de toeleiding naar - de hulpverlening en de alternatieve afhandelingsmogelijkheden op alle echelons van de strafrechtsbedeling** voor personen die gelinkt aan druggebruik of een gedragsverslaving in contact komen met politie en justitie. Zonder afbreuk te doen aan bestaande strafrechtelijke bepalingen zal er samen met het College van Procureurs-generaals gewerkt worden aan de toeleiding van gebruikers naar hulpverlening op het niveau van het parket, nog voor gebruikers vervolgd worden (binnen afgebakende samenwerkingskaders). Ook moet voldoende ingezet worden op het versterken van penitentiaire zorg en hulpverlening wanneer deze groep in detentie terechtkomt, en dit zowel tijdens als na detentie.

SD. 3 Het voeren van een versterkt repressief beleid gericht op het aanpakken van risico's en schade van illegale drugsmarkten

Deze pijler richt zich op de aanpak van illegale drugsmarkten. Hierbij focussen we op vier factoren: weerbaar maken, verstoren, bestraffen en beschermen (inclusief nazorg).

Op federaal niveau wordt een onmiddellijk en gedifferentieerde sanctiebeleid ingevoerd, waardoor snel kan worden opgetreden tegen drugshandel. Het systeem van de onmiddellijke minnelijke schikking voor gebruikers, met zwaardere straffen voor recidiverende gebruikers, wordt versterkt.

Voor personen die betrokken zijn bij druggerelateerde criminaliteit om louter winstbejag staat een gepast en proportioneel handhavingsbeleid centraal. De drijfveer van deze groep bestaat er in crimineel vermogen te genereren. Dit crimineel vermogen wordt vervolgens op zeer uiteenlopende manieren geïnjecteerd in de legale en de illegale economie, hetgeen de welvaart en rechtstaat ondermijnt. Bijzondere aandacht gaat dan ook naar het verstoren van het verdienmodel dat aan de basis ligt bij het ontstaan en standhouden van de illegale markt.

Ook moeten we aandacht hebben voor het sensibiliseren en beschermen van actoren die omwille van hun professionele positie (zoals politie, magistraten, douaniers, burgemeesters, havenarbeiders, journalisten, gevangenispersoneel...) risico's lopen zoals bedreigingen en corruptie. Daarbij is het aangewezen zowel in te zetten op het voorkomen van instroom via gerichte preventieve maatregelen als op het ontwikkelen van onderbouwde trajecten die uitstroom ondersteunen.

Tot slot is er nood aan een versterkte benadering van jongeren die betrokken (dreigen te raken) bij het criminele drugsmilieu. Hier is een gelaagde aanpak aangewezen: vooreerst door hen proactief en van jongs af aan te informeren en ondubbelzinnig te waarschuwen voor de risico's en illusies van snel geldgewin binnen criminele drugsmilieus; vervolgens door jongeren die dreigen in de verleiding te komen tijdig te detecteren, te confronteren en actief op andere keuzes te oriënteren; en ten slotte door jongeren die zich hebben laten meeslepen aan te pakken, hen te responsabiliseren voor de gevolgen van hun handelen, en – waar mogelijk – te begeleiden naar een legaal en duurzaam toekomstperspectief.

Het Nationaal Drugscommissariaat (CNDC) heeft de opdracht om de aanpak van de internationale en nationale drugsproductie en -handel in al zijn facetten te coördineren en levert een belangrijke bijdrage in de verdere uitvoering van deze strategische doelstelling. In dit kader, naast de andere aan het CNDC toegekende opdrachten, staat zij in voor de uitwerking van een actieplan voor de materies die haar aanbelangen en dit tegen einde juni 2026.

Specifieke doelstellingen:

- 3.1 Intensifiëren van **de aanpak van illegale drugsteelt en productie**, inclusief de substanties, precursoren en pre-precursoren, hardware, glassware en andere materialen, platformen en locaties om deze activiteiten te faciliteren. Hierbij wordt ingezet op het bevorderen van een integrale en geïntegreerde aanpak met, naast een strafrechtelijke focus, ook een bestuurlijke en financiële aanpak en versterkte publiek-private partnerschappen.
- 3.2 Intensifiëren van **de aanpak van illegale drughandel**, met een focus op on site en online platformen en punten van import, doorvoer en uitvoer. Hierbij wordt ingezet op het bevorderen van een integrale en geïntegreerde aanpak met, naast een strafrechtelijke focus, ook een bestuurlijke en financiële aanpak en versterkte publiek-private partnerschappen.
- 3.3 Versterken van de beeldvorming en aanpak voor het tegengaan van de **impact op het milieu** als gevolg van deze drugsteelt, -productie- en handel.

- 3.4 Bevorderen van **een versterkte lokale aanpak van drugsteelt, drugsproductie en -handel** waarbij alle relevante actoren betrokken worden en ingezet wordt op informatie-uitwisseling en coördinatie, binnen en tussen lokale, regionale en federale actoren. Bijzondere aandacht gaat naar het verduidelijken van rollen en taken en het uitklaren en vereenvoudigen van de procedures met betrekking tot het ontmantelen van installaties, het verwijderen en vernietigen van materiaal, drugs en afval, in het bijzonder toxisch afval, evenals het opsporen, vorderen en controleren van particuliere operatoren. Hierbij gaat ook de nodige aandacht naar het aspect van nazorg.
- 3.5 Het **voorkomen, ontwrichten en aanpakken van druggerelateerde criminaliteitsfenomenen, zoals geweld en het witwassen van crimineel geld**. Hierbij gaat versterkte aandacht naar het voorkomen van druggerelateerde criminaliteit door het aanpakken van onderliggende factoren, waaronder de economische, logistieke en financiële processen die misbruikt worden door criminele netwerken. Ook is er aandacht voor jongeren die door onwetendheid over de reële risico's en gevolgen, waaronder de schijnbare aantrekkelijkheid van snel geldgewin, vatbaar kunnen zijn voor rekrutering door criminele milieus. Ook dient de rechtsstaat beschermd te worden, inclusief personen die omwille van hun professionele positie een risico lopen op bedreigingen.
- 3.6 Het **inzetten op correcte en gerichte informatieverbreiding en wetenschappelijk onderbouwde communicatie** naar burgers. Hierbij willen we inzetten op het gericht sensibiliseren van burgers zodat zij kunnen bijdragen aan het voorkomen en de aanpak van illegale drugsteelt, -productie en -handel. We denken hierbij aan specifieke groepen waaronder pandeigenaren, doe-het-zelf-zaken, en landbouwers. Ook bestrijden we de verspreiding van desinformatie en informatie die drugsproductie en drugshandel positief in beeld brengt.

- 3.7 Het (verder) ontwikkelen en implementeren van **een integriteits- en anti-corruptiebeleid** binnen integriteits- en corruptiegevoelige domeinen en sectoren gelinkt aan (de aanpak van) drugsteelt, drugsproductie en –handel. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het sensibiliseren van actoren die actief zijn in deze domeinen en sectoren over de integriteitsrisico's.
- 3.8 Intensifiëren van **de samenwerking en informatiedeling met politie, douane en justitie actief in buurlanden, bronlanden en afzetmarkten**, inclusief de landen die bekend staan als bestemmingsland voor het witwassen van druggereleerde opbrengsten, zodat deze een structureel karakter krijgen om de grensoverschrijdende drugscriminaliteit efficiënter te bestrijden, de gegevens maximaal uit te wisselen, rechtshulpverzoeken adequaat op te volgen en uit te voeren etc.
- 3.9 Versterken van de **beveiliging van al onze toegangspoorten en logistieke hubs** (zeehavens, binnenhavens, luchthavens en treinstations) door het ontwikkelen en implementeren van geïntegreerde veiligheidsplannen per knooppunt, in samenwerking met publieke en private partners, met bijzondere aandacht voor preventie, detectie en respons op infiltratie en misbruik.
- 3.10 **Verminderen van het illegaal drugsaanbod in detentie** via het voorkomen en aanpakken van kanalen en modus operandi die zorgen voor een drugsaanbod in detentie.

SD. 4 Aanpakken van risico's en schade gerelateerd aan legale markten

Deze pijler richt zich op de aanpak van het illegale aanbod binnen legale markten, met name alcohol, tabaks- en soortgelijke producten, psychoactieve medicatie en gokspelen.

De productie en het aanbieden van alcohol, tabaks- en soortgelijke producten, psychoactieve medicatie en gokspelen wordt, met het oog op het welzijn en de gezondheid van de bevolking, nauwgezet gereguleerd en gereguleerd. Voor wat betreft psychoactieve medicatie gaat dit over de bestrijding van namaak of vervalsing, en het aanpakken van afleiding uit het legale circuit.

Specifieke doelstellingen:

- 4.1 Het verminderen van **de toegang tot en beschikbaarheid van alcohol, tabaks- en soortgelijke producten, psychoactieve medicatie en gokspelen op de illegale markt.** Dit betreft het versterken van controles en – waar nodig en binnen de afspraken van de geldende regeerakkoorden - het verduidelijken en aanpassen van de wetgeving.
- 4.2 Het **aanpakken van de illegale productie en handel** in alcohol, tabaks- en soortgelijke producten en psychoactieve medicatie, en van het illegale (niet-vergunde) aanbod van gokspelen.
- 4.3 Het **voorkomen, ontwrichten en aanpakken van criminaliteitsfenomenen, zoals geweld en het witwassen van crimineel geld**, gepleegd door criminele organisaties die opereren op de legale drugsmarkt en niet-vergunde gokmarkt. Hierbij kan onder andere versterkte aandacht gaan naar het voorkomen van deze criminaliteit door het aanpakken van onderliggende factoren.

SD. 5 Het voorzien in een kwalitatieve monitoringsstrategie voor de implementatie van een integraal en geïntegreerd drugsbeleid

Een wetenschappelijk onderbouwde kennis van middelengebruik en gedragsverslavingen (inclusief de beïnvloedende factoren en de noden van de betrokkenen) is een vereiste voor een evidence informed beleid.

Dit betekent dat het beleid moet steunen op een betrouwbare informatieverzameling, -analyse en -rapportering. Het gaat hierbij zowel om continue als periodieke gegevensverzamelingen en om ad hoc wetenschappelijk onderzoek, waarbij zowel kwalitatieve als kwantitatieve methodes worden gebruikt, en de gegevens van verschillende diensten en operatoren worden gekruist.

Voor een goed begrip van de globaal en geïntegreerde aanpak dienen alle aspecten van het drugsbeleid gemonitord te worden, zowel de gegevens gerelateerd aan welzijn en gezondheid, en de vraagzijde van het drugsfenomeen, gokken en gamen, als gegevens gerelateerd aan de legale en illegale markten en hun aanbodzijdes.

Specifieke doelstellingen:

5.1 Het versterken van **een wetenschappelijk onderbouwde informatieverzameling en -analyse** met het oog op de beschikbaarheid van feitelijke, objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie inzake alle aspecten van het drugsfenomeen en gedragsverslavingen. Bijzondere aandacht gaat uit naar de versterking van real-time monitoringsystemen en versterking van geïntegreerde en digitale registratiesystemen, waar mogelijk in samenspraak met partners op het terrein. Om beter te kunnen anticiperen en reageren op nieuwe drugsfenomenen, dient er ingezet te worden op een robuust en efficiënt systeem voor snelle informatiedeling – over de domeinen heen - en snelle beoordeling van impact of risico, inclusief een afgestemde communicatiestrategie.

- 5.2 De versterking van **de ontwikkeling, optimalisatie en implementatie van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren** ter opvolging en evaluatie van ingevoerde beleidsmaatregelen en initiatieven op het terrein, en dit voor alle aspecten van het drugsfenomeen in overleg met praktijk- en ervaringsdeskundigen. Hieronder kunnen ook trendprojecties, impact assessment studies, en foresight studies vallen.
- 5.3 Het versterken van **de verspreiding en het gebruik van de monitorings- en onderzoeksresultaten**, met het oog op het beter informeren van onder meer beleidmakers en professionals betrokken bij het drugsfenomeen en het domein van gedragsverslavingen.
- 5.4 Het scheppen van voldoende ruimte voor **het ontwikkelen van innovatief wetenschappelijk onderzoek** naar het drugsfenomeen en gedragsverslavingen, en zorgen voor een duurzame implementatie van de resultaten.

SD. 6 Het verder versterken van de nationale en internationale coördinatie en afstemming met het oog op een globaal en geïntegreerd drugsbeleid

Coördinatie en afstemming zijn cruciaal voor de ontwikkeling en implementatie van een globaal en geïntegreerd drugsbeleid.

Het drugsfenomeen is multidimensionaal en vraagt bijgevolg maatregelen op verschillende domeinen, met name welzijn en gezondheid, milieu, (sociaal)- economisch, veiligheid en internationale relaties. Alle relevante actoren en diensten, zowel horizontaal (de verschillende beleidssectoren) als verticaal (federaal, regionaal, gewestelijk, provinciaal en lokaal), die betrokken zijn bij het drugsfenomeen en verslavingsproblematieken moeten daarom met elkaar in contact gebracht worden met het oog op informatie-uitwisseling en afstemming van beleid.

In 2002 werd de Thematische Vergadering Drugs (TVD) (bij de IMC) en de Algemene Cel Drugsbeleid (ACD) opgericht om dit integrale en geïntegreerde karakter te vertalen naar beleid en praktijk.

Bovendien stopt het drugsfenomeen niet aan de landsgrenzen. Evoluties in België zijn onlosmakelijk verbonden met trends en evoluties op internationaal niveau en in de buurlanden, bronlanden, doorvoerlanden en buitenlandse afzetmarkten. Om de Belgische aanpak van het drugsfenomeen en de verslavingsproblematiek te kunnen nastreven is een internationale samenwerking op multilateraal, regionaal en bilateraal niveau van essentieel belang.

Specifieke doelstellingen:

- 6.1 Het **optimaliseren van de bestaande coördinatiemechanismen met het oog op het zowel faciliteren van synergiën, coherentie en consistentie in het beleid** voor alle producten en/of verslavingen, als het faciliteren van een sterkere inhoudelijke aansluiting van het veiligheids- en handhavingsbeleid met het gezondheids- en welzijnsbeleid. Een goede informatie-uitwisseling en afstemming tussen de verschillende coördinatiemechanismen (formele en informele overlegplatforms, coördinerende functies) op alle overheidsniveaus is hierbij belangrijk. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar de rol van de Algemene Cel Drugsbeleid en de Thematische Vergadering Drugs van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid en het Nationaal Drugscommissariaat met als focus de bestrijding van de illegale drugsmarkt.
- 6.2 Het garanderen van **een efficiëntie en duurzame uitvoering** van de strategie, in samenwerking en coördinatie met alle betrokken actoren op de verschillende overheidsniveaus (internationaal, Europees, federaal, communautair, gewestelijk, provinciaal en lokaal), door de vertaling van de strategie in afgestemde operationele beleidsdocumenten met duidelijkheid over verantwoordelijkheden, timing en budgetten.
- 6.3 Het bevorderen van **informatiedeling en samenwerkingsverbanden** tussen alle sectoren en bevoegdheidsniveaus betrokken bij het drugsfenomeen en verslavingsproblematieken, binnen de kaders van het (gedeeld) beroepsgeheim, met het oog op afstemming van beleid.
- 6.4 Het bevorderen en waar mogelijk formaliseren van de **samenwerkingsverbanden tussen politie, justitie en douane met de buurlanden, bronlanden, doorvoerlanden en buitenlandse afzetmarkten**, inclusief de landen die bekend staan als bestemmingsland voor het witwassen van druggerelateerde opbrengsten, met het oog op een efficiëntere bestrijding van de grensoverschrijdende drugscriminaliteit.

6.5 Inzetten op **internationale coördinatiemechanismen, verdragen en beleidsplannen** door middel van het leveren van een actieve bijdrage aan de internationale agendasetting en het versterken, en waar nodig, organiseren van de afstemming, samenwerking en informatie-uitwisseling op multilateraal, regionaal en bilateraal niveau. Deze afstemming dient zowel te gebeuren op overheidsniveau als, waar van toepassing, op niveau van (nationale of internationale) private organisaties.

EINDNOTEN

¹ Aanbevelingen uit de Parlementaire Werkgroep Drugs binnen de Kamer van Volksvertegenwoordigers (1996 – 1997) die de basis vormt van het Belgisch drugsbeleid zoals we die nu kennen.

² Federale drugsnota, 2001, p.7

³ Aanbevelingen Parlementaire Werkgroep Drugs binnen de Kamer van Volksvertegenwoordigers (1996 – 1997)

⁴ Dit orgaan bewaakt het integrale en geïntegreerde karakter van het interfederale drugsbeleid: ze verenigt alle bevoegde ministers (op alle niveaus) en behandelt alle thema's binnen de geïdentificeerde pijlers van het Belgisch drugsbeleid.

⁵ De Algemene Cel Drugsbeleid bereidt de beslissingen van de Thematische Vergadering Drugs voor. Zij bestaat uit de kabinetten en administraties van alle bevoegde ministers en wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter en adjunct-voorzitter.

⁶ De opdracht van het Nationaal Drugscommissariaat situeert zich in de globale en transversale coördinatie van de aanpak van de criminaliteit gerelateerd aan drugsmarkten, zijnde de nationale en internationale illegale productie en handel van drugs in al zijn facetten, de ondermijnende impact ervan en het gerelateerde geweld.

⁷ Articles 2 and 7 of the Universal Declaration of Human Rights (1948), Articles 2 and 26 of the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), Articles 2 and 3 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), Article 2 of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (1979), Article 2 of the Convention on the Rights of the Child (1989), and Article 14 of the European Convention on Human Rights concerning the prohibition of discrimination.

⁸ Kwetsbare groepen moeten nog worden gedefinieerd en gekwantificeerd.